

یادداشت

پایان ارزشواری خودروهای لوکس

رحمان سعادت
اقتصاددان و عضو هیات علمی
دانشگاه سمنان

زندگی لوکس و برخورداری از امکانات پیشرفته، به‌خودی‌خود پدیده‌ای ناپسند نیست؛ چه‌بسا گسترش دسترسی شهروندان به کالاها و خدمات باکیفیت، یکی از دستاوردهای توسعه اقتصادی و پیشرفت فناوری باشد. مسئله از جایی آغاز می‌شود که تأمین کالاهای لوکس، به‌ویژه خودروهای گران‌قیمت و ارزبر، در شرایط محدودیت منابع ارزی و تنگنای اقتصادی، بر نیازهای اساسی جامعه مقدم شود. در جوامع توسعه‌یافته، تولید انبوه، پیشرفت فناوری و رقابت اقتصادی زمینه‌ای فراهم کرده است تا بسیاری از کالاهایی که روزگاری در انحصار طبقات ثروتمند بودند، به‌تدریج در دسترس عموم مردم قرار گیرند. تلفن همراه و گوشی‌های هوشمند نمونه روشنی از این تحول‌اند. باین‌حال، مصرف‌نمایی و تجمل‌گرایی افراطی همچنان وجود دارد؛ جایی که خرید کالاهای بسیار گران‌قیمت، نه صرفاً برای رفع نیاز، بلکه برای نمایش ثروت و تمایز اجتماعی صورت می‌گیرد. مالکیت خصوصی و برخورداری از ثروت در نظام اقتصادی کشور منع نشده است و توصیه‌های اخلاقی و دینی نیز بر اعتدال در مصرف و پرهیز از اسراف تأکید دارند. باین‌حال، برخورداری از کالاهای لوکس نباید به بهای محرومیت دیگران از نیازهای ضروری یا استفاده نامتوازن از منابع محدود عمومی تمام شود. این مسئله در شرایط کنونی اقتصاد ایران، به‌ویژه درباره خودروهای لوکس وارداتی، اهمیتی دوچندان دارد.

ارز محدود: نیازهای ضروری در اولویت

اقتصاد ایران با محدودیت منابع ارزی مواجه است؛ درحالی‌که تأمین ارز برای واردات دارو و تجهیزات پزشکی، درمان بیماران، تهیه مواد اولیه و قطعات موردنیاز واحدهای تولیدی و حفظ تداوم فعالیت‌های اقتصادی ضرورتی انکارناپذیر است. در چنین شرایطی، اختصاص منابع ارزی به واردات خودروهای لوکس، آن هم بدون سنجش دقیق هزینه فرصت آن، نیازمند بازنگری جدی است. ورود خودروهای لوکس دست‌کم از دو جهت قابل تأمل است: نخست، بخشی از منابع ارزی کشور را به کالاهایی اختصاص می‌دهد که در مقایسه با نیازهای اساسی، اولویت پایین‌تری دارند؛ دوم، در جامعه‌ای که بخش بزرگی از مردم با کاهش قدرت خرید و دشواری تأمین نیازهای اولیه روبه‌رو هستند، می‌تواند احساس تبعیض و محرومیت نسبی را تشدید کند.

صنعت خودرو و فرسایش قدرت خرید مردم

بازار خودرو در ایران سال‌هاست با چالش‌هایی همچون محدودیت رقابت، موانع وارداتی، کیفیت نامتوازن محصولات و قیمت‌های بالا مواجه است. نتیجه این وضعیت، تحمیل هزینه‌های سنگین به خانوارها و محدودشدن حق انتخاب مصرف‌کنندگان بوده است. در چنین شرایطی، بسیاری از شهروندان به‌جای انتخاب خودروی مطلوب خود، به گزینه‌های موجود رضایت می‌دهند؛ وضعیتی که می‌توان آن را با مفهوم «عقلانیت محدود» هربرت سایمون توضیح داد. بر اساس این دیدگاه، افراد در بسیاری از تصمیم‌ها به‌جای دستیابی به بهترین گزینه ممکن، به انتخابی رضایت می‌دهند که با محدودیت‌های مالی و شرایط موجود سازگار باشد. در ایران، تورم مزمن، کاهش قدرت خرید و افزایش هزینه تأمین مالی، خرید خودرو را برای بسیاری از خانوارها دشوار کرده است. خرید اقساطی نیز به دلیل افزایش قیمت‌ها و سنگینی تعهدات بلندمدت، لزوماً راه‌حل مناسبی برای همه نیست. در نتیجه، حتی دستیابی به یک خودروی داخلی نیز برای بخشی از جامعه به هدفی دشوار تبدیل شده است.

ضرورت مدیریت هدفمند منابع ارزی

بانک مرکزی و سیاست‌گذاران اقتصادی در مدیریت منابع ارزی کشور مسئولیتی مهم بر عهده دارند. این مسئولیت مستلزم آن است که مصارف ارزی بر اساس ضرورت، بازده اقتصادی، آثار اجتماعی و هزینه فرصت هر انتخاب اولویت‌بندی شوند. در شرایط محدودیت ارزی، تأمین نیازهای درمانی، کالاهای اساسی، مواد اولیه و تجهیزات موردنیاز تولید باید در اولویت قرار گیرد. در مقابل، واردات کالاهای لوکس، به‌ویژه خودروهای بسیار گران‌قیمت، باید تابع ضوابطی شفاف و متناسب با شرایط اقتصادی کشور باشد. دوره ارزشواری خودروهای لوکس باید جای خود را به اولویت‌دادن به نیازهای ضروری مردم، پشتیبانی از تولید و مدیریت مسئولانه منابع ارزی کشور بدهد.

چگونه خدمات رسانی به مردم در شرایط جنگی پایدار می ماند؟

آماده باشی ادارات در بحران

نرخ بهره چگونه بازارهای مالی را هدایت می کند؟

امشب نگاه بازارهای مالی جهان به تصمیم فدرال رزرو دوخته شده است؛ هفتمین نشست سیاست‌گذاری این بانک در سال ۲۰۲۶، در شرایطی برگزار می‌شود که معامله‌گران در انتظارند ببینند مقام‌های پولی آمریکا پس از افزایش نرخ بهره در نشست سپتامبر، بار دیگر سیاست انقباضی را ادامه می‌دهند یا برای ارزیابی آثار تصمیم قبلی، نرخ بهره را بدون تغییر نگه می‌دارند.

رشد ۵۷ درصدی تسهیلات بانکی سهم خانوار به ۲۴ درصد رسید

شبکه بانکی کشور در نیمه نخست سال ۱۴۰۵ بیش از ۷ هزار و ۲۳۰ همت تسهیلات پرداخت کرد؛ رقمی که در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته ۵۷.۲ درصد افزایش نشان می‌دهد. با این حال، بررسی ترکیب تسهیلات پرداختی حاکی از آن است که بخش عمده منابع بانکی همچنان به تأمین مالی بنگاه‌ها در قالب سرمایه در گردش اختصاص پیدا کرده و سهم خانوار به ۲۴ درصد رسیده است.

صدور مستقیم ۱۲ هزار مجوز معطل مانده

رئیس مرکز بهبود فضای کسب‌وکار وزارت اقتصاد از صدور مستقیم ۱۲ هزار مجوز معطل‌مانده خبرداد. هادی محضرنیا اعلام کرد: در هفت ماه نخست سال ۱۴۰۵ حدود یک میلیون و ۷۰۰ هزار درخواست صدور مجوز ثبت شده که نزدیک به یک میلیون مورد از آنها به صدور مجوز منجر شده است. در این مدت حدود ۷۸ هزار درخواست با تأخیر مواجه بوده‌اند؛ با این حال، با توجه به شرایط کشور، تأخیرهای سال جاری با سخت‌گیری کمتری نسبت به سال‌های قبل بررسی می‌شوند. محضرنیا با اشاره به وضعیت درخواست‌های معوق سال‌های گذشته گفت: پس از صدور مستقیم ۱۲ هزار مجوز، همچنان ۵۱ هزار و ۹۱۳ درخواست ثبت‌شده در سال ۱۴۰۴ بدون اعلام نتیجه باقی مانده‌اند. همچنین از سال ۱۴۰۳ حدود ۱۴ هزار درخواست و از سال ۱۴۰۲ حدود ۵ هزار درخواست تعیین تکلیف نشده است.

۲۷ سال انتظار برای خریدمسکن

معاون وزیر راه با بیان این‌که طول دوره انتظار به مسکن ۲۷ سال است، گفت: برخی فرق طول دوره و انتظار را نمی‌دانند. حبیب‌الله طاهرخانی معاون مسکن و ساختمان وزیر راه و شهرسازی، با انتقاد از برخی اظهارنظرها درباره خانه‌دار شدن مردم، اظهار کرد: مشخص نیست این افراد محاسبات را چگونه انجام داده و مبنای این اظهارنظرها چیست. وی افزود: این افراد ظاهراً کم‌درآمدترین فرد را ملاک قرار می‌دهند، سپس متوسط قیمت مسکن در تهران را در نظر می‌گیرند و می‌گویند یک نفر برای خانه‌دار شدن به ۱۰۰ سال زمان نیاز دارد. وی تصریح کرد: متوسط قیمت مسکن شهری و متوسط درآمد را داریم و می‌توانیم محاسبات را بر مبنای این دو شاخص انجام دهیم. در دنیا نیز این شاخص به همین شکل محاسبه می‌شود.

اجرای ۲۸۸۱ پروژه در کشور با مالیات اصناف

طبق اعلام سازمان امور مالیاتی ۲۸۸۱ پروژه ملی و استانی طی دو سال با مشارکت مالیاتی اصناف اجرا شده و امسال نیز ۲۰۸۳ پروژه به ارزش ۲۸ هزار میلیارد تومان معرفی شده است. داود خدابنده مدیرکل دفتر روابط عمومی و فرهنگ سازی مالیاتی سازمان امور مالیاتی گفت: در ۲ سال گذشته اصناف با انتخاب محل هزینه‌کرد مالیات خود به تکمیل ۲۸۸۱ پروژه ملی و استانی با اعتبار ۳۰ همت کمک کردند. امسال هم ۲۰۸۳ پروژه از جمله ۹۰۹ مدرسه با اعتباری حدود ۲۸ همت منتظر انتخاب شماس.ت. وی افزود: در دو سال گذشته در بخش آموزش، ۷۹۳ پروژه برای ساخت مدارس و افزایش سرانه فضاهای آموزشی تکمیل شده است. همچنین ۴۹۸ پروژه در زمینه احداث جاده و پل و ارتقای زیرساخت‌های شهری و روستایی، ۳۹۱ پروژه در حوزه آبرسانی و حفاظت از محیط زیست ساخته یا تکمیل شده‌اند.

تورم مهر از اوج بهار فاصله گرفت

تورم

مرکز آمار ایران از نرخ تورم مهر ماه ۱۴۰۵ رونمایی کرد، نشانه ای از اینکه نرخ تورم ماهانه طی ۴ ماه گذشته همچنان از جهش‌های ابتدای سال فاصله داشته‌است، افزون بر اینکه نرخ تورم نقطه به نقطه هم یک روند نزولی را تجربه کرده است.

درحالی‌که سیدعلی مدنی‌زاده، وزیر امور اقتصادی و دارایی، از برنامه دولت برای کاهش تورم به کمتر از ۲۰ درصد در سال آینده سخن گفته است، تازه‌ترین داده‌های مرکز آمار ایران نشانه‌هایی از تعدیل نسبی آهنگ افزایش قیمت‌ها را نشان می‌دهد. تورم ماهانه مهر با افزایش محدود ۰.۲ واحد درصدی، از ۴.۲ درصد در شهریور به ۴.۴ درصد رسیده و تورم نقطه‌به‌نقطه نیز با کاهش ۱.۱ واحد درصدی، از ۸۹.۸ به ۸۸.۷ درصد رسیده است.

نوسانات شدید قیمت‌ها در ماه‌های ابتدایی سال ۱۴۰۵، هزینه‌های تازه‌ای را به خانوارها تحمیل کرد و تورم ماهانه در اردیبهشت به ۸.۸ درصد رسید. شتاب افزایش قیمت‌ها پس از این ماه کاهش یافت و از تیر تا مهر در محدوده ۳.۱ تا ۴.۴ درصد نوسان کرد. هرچند تورم در شهریور و مهر بار دیگر افزایش یافته، سرعت رشد قیمت‌ها هنوز به سطوح بالای بهار بازنگشته است.

مدنی‌زاده پنجم آبان‌ماه در مجلس، کنترل رشد ترازنامه بانک‌ها، مدیریت نقدینگی و گسترش تأمین مالی غیرتورمی را از اقدامات مورد توجه دولت برای مهار تورم برشمرد. او همچنین از هدف‌گذاری کاهش تورم ابتدا به محدوده ۴۰ درصد و سپس به کمتر از ۲۰ درصد در سال آینده خبر داد؛ هدفی که تحقق آن به استمرار سیاست‌های کنترلی و مدیریت فشارهای اقتصادی در ماه‌های آینده وابسته است.

تمرکز ۶۰ درصد تورم مهر در سه گروه

بیشترین فشار افزایش قیمت‌ها در مهرماه از سه بخش آشنای هزینه‌های زندگی خانوارها آمده است؛ خوراکی‌ها، حمل‌ونقل و مسکن و انرژی. بررسی جدول‌های مرکز آمار نشان می‌دهد این سه گروه روی‌هم ۶۰.۵ درصد از تورم ماهانه را رقم زده‌اند. خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها اگرچه در مهر تنها ۲.۳ درصد گران‌تر شدند، اما حدود ۲۱.۶ درصد از تورم ماهانه را به خود اختصاص دادند. حمل‌ونقل نیز با افزایش قیمت ۱۰.۷ درصدی، سهمی نزدیک به ۲۱.۴ درصد داشت. علت سهم

بالای این گروه‌ها آن است که بخش قابل‌توجهی از هزینه خانوارها صرف خرید مواد غذایی و رفت‌وآمد می‌شود و حتی افزایش محدود قیمت در چنین بخش‌هایی می‌تواند اثر محسوسی بر تورم عمومی بگذارد. هزینه مسکن و انرژی نیز با وجود افزایش قیمت کمتر از تورم عمومی، سهم قابل‌توجهی در گرانی مهر داشته است. تورم ماهانه این گروه ۳.۳ درصد ثبت شده، اما چون بیش از یک‌سوم سبد هزینه خانوارها به مسکن و خدمات وابسته به آن اختصاص دارد، حدود ۱۷.۵ درصد از افزایش شاخص عمومی قیمت‌ها به این بخش مربوط می‌شود.

اثر افزایش هزینه آموزش بر تورم عمومی

با شروع مهر، هزینه‌های تحصیل جای بیشتری در مخارج خانواده‌ها پیدا می‌کند. تازه‌ترین آمار مرکز آمار نشان می‌دهد هزینه‌های آموزشی در نخستین ماه پاییز بیش از سایر گروه‌های مصرفی افزایش یافته و تورم ماهانه آموزش به ۲۳.۵ درصد رسیده است؛ رقمی که بیش از پنج برابر تورم عمومی کشور است.

حمل‌ونقل نیز با رشد ۱۰.۷ درصدی قیمت‌ها در جایگاه بعدی قرار گرفته و سهم قابل‌توجهی از تورم ماهانه را به خود اختصاص داده است. جزئیات آماری نشان می‌دهد قیمت خرید وسایل نقلیه در مهر ۱۴.۵ درصد افزایش یافته و هزینه استفاده از وسایل حمل‌ونقل شخصی نیز با رشد ۱۰ درصدی همراه شده است. خدمات حمل‌ونقل عمومی در مقایسه با این دو بخش افزایش کمتری داشته و قیمت آن ۵.۷ درصد بالا رفته است.

با این حال، آموزش با وجود تورم ۲۳.۵ درصدی، به دلیل وزن محدود در سبد مصرف خانوار، تنها حدود ۰.۱۴ واحد درصد از تورم ماهانه کشور را تشکیل داده است. سهم حمل‌ونقل اما به حدود ۰.۹۴ واحد درصد می‌رسد. به این ترتیب، اثر افزایش قیمت حمل‌ونقل بر شاخص عمومی به‌مراتب بیشتر از آموزش بوده، هرچند نرخ تورم آن کمتر از نصف تورم آموزشی است.

کاهش تورم نقطه‌ای در مهر ۱۴۰۵

شاخص تورم نقطه‌به‌نقطه که میزان افزایش قیمت کالاها و خدمات را نسبت به ماه مشابه سال گذشته نشان می‌دهد، در مهرماه نشانه‌هایی

از کاهش آهنگ گرانی را به نمایش گذاشته است. این شاخص از ۸۹.۸ درصد در شهریور به ۸۸.۷ درصد در مهر رسیده و ۱.۱ واحد درصد کاهش یافته است. هرچند قیمت‌ها همچنان فاصله زیادی با سال گذشته دارند، کاهش این نرخ نشان می‌دهد سرعت افزایش قیمت‌ها در مقایسه سالانه مهر، اندکی آرام‌تر شده است. تغییر را روشن‌تر می‌کند. قیمت کالاها و خدمات در مهر ۱۴۰۴ نسبت به شهریور همان سال ۵ درصد افزایش یافته بود، اما این نرخ در مهر امسال به ۴.۴ درصد رسیده است. پایین‌تر بودن تورم ماهانه مهر امسال نسبت به مهر پارسال باعث شده تورم نقطه‌به‌نقطه نیز کاهش یابد. این تغییر اگرچه هنوز محدود است، اما نشان می‌دهد افزایش قیمت‌ها در نخستین ماه پاییز امسال با سرعت کمتری نسبت به ماه مشابه سال گذشته رخ داده است.

تورم سالانه اما برخلاف تورم نقطه‌به‌نقطه، همچنان افزایش یافته و از ۷۳.۶ درصد در شهریور به ۷۶.۸ درصد در مهر رسیده است. علت این تفاوت آن است که تورم سالانه فقط

تغییر قیمت‌ها در یک ماه را نشان نمی‌دهد، بلکه میانگین قیمت‌های دوازده ماه اخیر را با دوازده ماه پیش از آن مقایسه می‌کند. بنابراین، اگرچه سرعت افزایش قیمت‌ها در مهر نسبت به ماه مشابه سال گذشته کمتر شده، جهش‌های قیمتی ماه‌های گذشته، به‌ویژه در زمستان ۱۴۰۴ و بهار ۱۴۰۵، همچنان بر میانگین یک‌سال اخیر اثر گذاشته‌اند. به همین دلیل، کاهش نسبی تورم در ماه‌های اخیر هنوز نتوانسته تورم سالانه را پایین بیاورد و اثر آن در صورت تداوم رشد آرام‌تر قیمت‌ها، به‌تدریج در این شاخص نمایان خواهد شد. اقتصاد ایران با وجود تداوم تنش‌های خارجی، محدودیت منابع ارزی و افزایش هزینه‌های تجارت، طی چهار ماه اخیر شاهد تکرار جهش‌های تورمی ابتدای سال نبوده است. از سوی دیگر، کاهش تورم نقطه‌به‌نقطه در مهر نیز نشانه دیگری از تعدیل نسبی سرعت افزایش قیمت‌هاست، هرچند رشد تورم سالانه و افزایش تدریجی تورم ماهانه نسبت به تیر نشان می‌دهد مسیر مهار تورم همچنان به مراقبت و استمرار سیاست‌ها نیاز دارد.

رشد ۵۷ درصدی تسهیلات بانکی

بانک مرکزی: سهم خانوارها از تسهیلات به ۲۴ درصد رسید

وام

شبکه بانکی کشور در نیمه نخست سال ۱۴۰۵ بیش از ۷ هزار و ۲۳۰ همت تسهیلات پرداخت کرد؛ رقمی که در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته ۵۷.۲ درصد افزایش نشان می‌دهد. با این حال، بررسی ترکیب تسهیلات پرداختی حاکی از آن است که بخش عمده منابع بانکی همچنان به تأمین مالی بنگاه‌ها در قالب سرمایه در گردش اختصاص پیدا کرده و سهم خانوار به ۲۴ درصد رسیده است. بانک مرکزی اعلام کرد: مجموع تسهیلات پرداختی شبکه بانکی در شش‌ماه نخست سال جاری به ۷۲ هزار و ۳۰۸.۷ هزار میلیارد ریال رسیده که در مقایسه تسهیلات پرداخت‌شده در دوره مشابه سال ۱۴۰۴، حدود ۲۶ هزار و ۳۱۷.۳ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است.

۷۶.۵ درصد تسهیلات برای کسب‌وکارها

از مجموع تسهیلات در شش‌ماه نخست سال جاری، ۵ هزار و ۵۳۲.۹ همت، معادل ۷۶.۵ درصد، به صاحبان کسب‌وکار اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی اختصاص یافته و سهم مصرف‌کنندگان نهایی یا خانوارها نیز ۱ هزار و ۶۹۷.۹ همت، معادل ۲۳.۵ درصد از کل تسهیلات، بوده است. البته به تسهیلات پرداخت‌شده در قالب کارت‌های اعتباری، سهم خانوارها از مجموع تسهیلات به ۲۴.۱ درصد افزایش می‌یابد؛ به این معنا که حدود یک‌چهارم اعتبار پرداخت‌شده شبکه بانکی به مصرف‌کنندگان نهایی رسیده و نزدیک به سه‌چهارم آن در اختیار کسب‌وکارها قرار گرفته است.

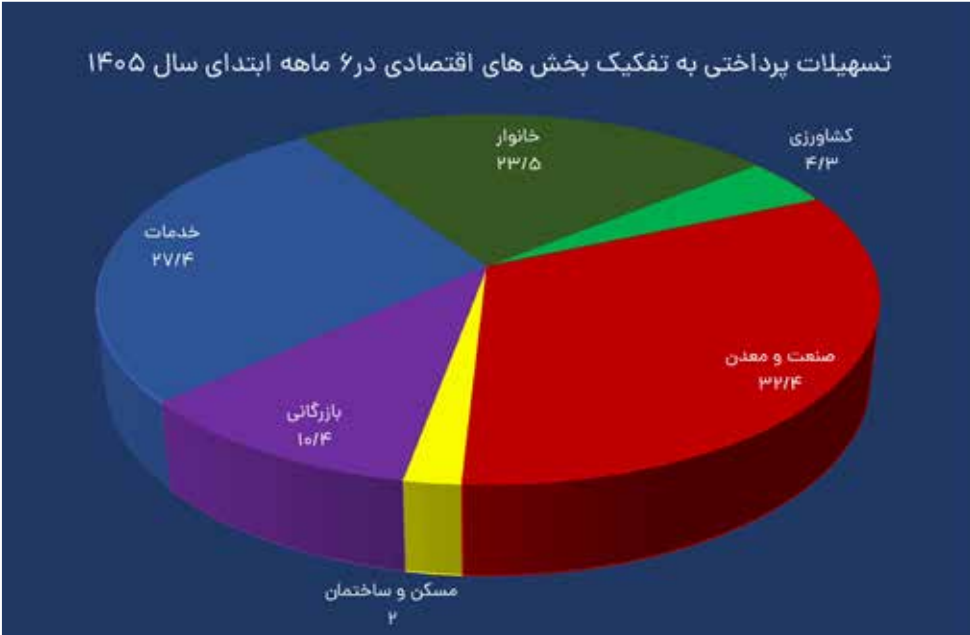
مقصد ۸۵ درصد تسهیلات بنگاه‌ها

مهم‌ترین نکته در ترکیب تسهیلات پرداختی، سهم بالای سرمایه در گردش است. در شش‌ماه نخست سال ۱۴۰۵، مبلغ ۴ هزار و ۷۰۴.۲ همت از تسهیلات پرداختی به صاحبان کسب‌وکار برای تأمین سرمایه در گردش اختصاص یافته که معادل ۸۵ درصد کل تسهیلات دریافتی این بخش است. سرمایه در گردش منابعی است که بنگاه‌ها برای خرید مواد اولیه، پرداخت دستمزد، تأمین موجودی انبار و پوشش هزینه‌های جاری فعالیت خود به آن نیاز دارند و در اقتصادی که بنگاه‌ها با افزایش هزینه‌های تولید و محدودیت منابع مالی مواجه‌اند، دسترسی به این نوع اعتبار می‌تواند از توقف فعالیت، کاهش ظرفیت تولید و اختلال در زنجیره تأمین جلوگیری کند. بخش صنعت و معدن یکی از اصلی‌ترین دریافت‌کنندگان تسهیلات سرمایه در گردش بوده است.

بر اساس آمار بانک مرکزی، در شش‌ماه نخست سال جاری ۲ هزار و ۳۴۲.۶ همت تسهیلات به این بخش پرداخت شده که از این میزان، ۲ هزار و ۹۳.۳ همت به تأمین سرمایه در گردش اختصاص یافته است. به این ترتیب، ۸۹.۴ درصد تسهیلات پرداختی به صنعت و معدن برای تأمین سرمایه در گردش مصرف شده و سهم این بخش از کل منابع اختصاص‌یافته به سرمایه در گردش تمام بخش‌های اقتصادی به حدود ۴۴.۵ درصد رسیده است. این ارقام نشان می‌دهد که صنعت و معدن جایگاه مهمی در تخصیص اعتبارات بانکی دارند، اما جهت‌گیری اصلی این منابع بیش از آنکه بر توسعه ظرفیت‌های جدید متمرکز باشد، تأمین نقدینگی مورد نیاز برای ادامه فعالیت واحدهای موجود است.

تسهیلات خرد: ۱۸.۲ درصد از کل پرداخت‌ها

در بخش تسهیلات خرد نیز بانک مرکزی از پرداخت یک هزار و ۲۶۹.۱ همت تسهیلات با مبالغ کمتر از سه میلیارد ریال خبر داده است. این رقم معادل ۱۷.۵ درصد از کل تسهیلات پرداختی شبکه بانکی است. با احتساب ۵۹.۱ همت اعتبار پرداخت‌شده در قالب کارت‌های اعتباری، مجموع تسهیلات خرد به یک هزار و ۳۲۸.۲ همت می‌رسد که معادل ۱۸.۲ درصد از کل تسهیلات پرداختی است. آمار شش‌ماهه نخست سال ۱۴۰۵

تصویری از شبکه بانکی ارائه می‌کند که در آن تأمین مالی بنگاه‌ها، به‌ویژه سرمایه در گردش صنعت و معدن، اولویت اصلی است. این جهت‌گیری می‌تواند به حفظ جریان تولید و تداوم فعالیت اقتصادی کمک کند، اما سنجش موفقیت آن به بررسی اثر واقعی تسهیلات بر تولید، سرمایه‌گذاری و اشتغال نیاز دارد. در سمت خانوار نیز، علاوه بر سهم تسهیلات پرداختی، میزان دسترسی مؤثر مردم به اعتبار و تناسب آن با نیازهای مالی‌شان اهمیت دارد.

کرایه حمل کالا از ترکیه به ایران ۷ هزار دلار

یک مقام صنفی گفت: کرایه حمل کالا از ترکیه به ایران در برخی موارد به دلیل کمبود ناوگان و افزایش ترافیک به ۷ هزار دلار رسیده، کامیون‌ها در مرزهای تجاری کشور، تا ۱۵ روز متوقف و معطل هستند.احسان ملک‌زاده، رئیس

هیئت‌مدیره انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی، با اشاره به تداوم تردد در مرزهای تجاری کشور گفت: در حال حاضر، با وجود جریان تردد در تمامی مرزها، ایستایی کامیون‌ها افزایش یافته و مدت توقف در برخی مرزها به حداقل ۱۰ تا ۱۵ روز رسیده است.وی افزود: بیشترین تعداد کامیون‌های متوقف‌شده در مرز بازرگان قرار دارند و در سایر مرزهای کشور نیز با ایستایی قابل‌توجهی مواجه هستیم.ملک زاده با اشاره به وضعیت مرزهای شرقی کشور گفت: در مرز میرجاوه نیز امروز حدود ۳ هزار و ۶۰۰ کامیون در وضعیت توقف یا ایستایی پشت مرز قرار دارند.

تصویب توسعه معاملات اوراق امتیاز

مدیر نظارت بر بورس‌های سازمان بورس گفت: معاملات «وراق امتیاز» در بازار سرمایه توسعه می‌یابد. قادر معصومی خانقاه، توضیح داد: «با این تصمیم، امکان معامله امتیازات قابل واگذاری در حوزه‌هایی مانند معدن، صادرات، واردات، انرژی

و... در قالب اوراق بهادار با عنوان «وراق امتیاز» در بسترهای گسترده‌تری فراهم می‌شود.» مدیر نظارت بر بورس‌های سازمان بورس و اوراق بهادار گفت: «این اوراق قبل از این و بر اساس مصوبات پیشین شورا، صرفاً در بورس کالای ایران قابل پذیرش و معامله بودند. اوراق مذکور به استناد بند (۵) ماده (۲۷) قانون بازار اوراق بهادار معاف ثبت نزد سازمان بورس و اوراق بهادار خواهند بود.» او افزود: دستورالعمل معاملات اوراق امتیاز در تاریخ ۳۰ خرداد ۱۴۰۵، بر اساس اختیارات قانونی سازمان بورس و به تصویب هیئت‌مدیره این سازمان رسید.

چگونه خدمات رسانی به مردم در شرایط جنگی پایدار می ماند؟

آماده باش ادارات در بحران

تنها چند روز پس از گزارش بازی

دولت

تحقیقاتی بانک مرکزی درباره تاب آوری نظام پرداخت بانکی، مرکز پژوهشهای مجلس در گزارشی از وضعیت اختلال در سامانه‌های اداری و بانکی در جریان جنگ ۴۰ روزه اعلام کرد: اورژانس اداری به معنای آمادگی دستگاه‌های اجرایی برای ادامه خدمت‌رسانی در شرایط اختلال است، نه صرفاً واکنش پس از ثبت شکایت. بنابراین تبدیل فؤاد ۱۲۸ به سامانه‌ای برای هشدار سریع، الزام دستگاه‌ها به تدوین برنامه تداوم فعالیت، تقویت تاب‌آوری دیجیتال و تضمین پاسخگویی، می‌تواند از تبدیل اختلال‌های مقطعی به بحران‌های گسترده خدماتی جلوگیری کند.

بازی پژوهشی مجلس با استناد به گزارش کمیسیون اقتصادی مجلس درباره خسارت حدود ۱۴ میلیارد دلاری به زیرساخت‌های انرژی، آسیب به بیش از ۱۴۹ هزار واحد غیرنظامی و هدف قرار گرفتن ۳۵۰ مرکز بهداشتی، درمانی و اورژانسی اعلام کرد: خسارت‌هایی که آثار آنها تنها به تخریب دارایی‌ها محدود نمی‌شود و می‌تواند زنجیره ارائه خدمات عمومی، فعالیت دستگاه‌های اجرایی و دسترسی روزمره شهروندان به خدمات ضروری را نیز تحت فشار قرار دهد. در چنین شرایطی، داده‌های سامانه فوریت‌های اداری «فؤاد ۱۲۸» نشان می‌دهد نزدیک به نیمی از شکایت‌های ثبت‌شده شهروندان به اختلال و نقص در سامانه‌ها، تجهیزات اداری و ابزارهای ارتباطی مربوط است؛ آماري که ضرورت استقرار سازوکار «اورژانس اداری» برای شناسایی سریع اختلال‌ها، تسریع پاسخگویی و جلوگیری از توقف خدمات عمومی را برجسته می‌کند.

بر اساس گزارش کمیسیون اقتصادی مجلس خسارت مستقیم واردشده به مجموعه‌های فولادی حدود ۵.۹ میلیارد دلار به‌علاوه ۱۶۱ هزار میلیارد تومان خسارت ریالی برآورد شده و خسارت واردشده به صنایع پتروشیمی نیز بیش از ۶۵ میلیارد دلار اعلام شده است. این ارقام در کنار برآورد حدود ۱۴ میلیارد دلاری خسارت به بخش انرژی و آسیب‌های گسترده

- اورژانس اداری چگونه باید عمل کند؟**

سامانه فوریت‌های اداری فؤاد ۱۲۸، با دریافت و پیگیری گزارش‌های شهروندان درباره اختلال، تأخیر و نارسایی در ارائه خدمات، ظرفیت مهمی برای شناسایی نقاط ضعف دستگاه‌های اجرایی دارد. این سامانه می‌تواند علاوه بر رسیدگی به مشکلات موردی، به ابزاری برای پایش عملکرد دستگاه‌ها و شناسایی الگوهای تکرارشونده اختلال تبدیل شود. برای افزایش اثربخشی فؤاد، صرف افزایش ظرفیت دریافت شکایت کافی نیست. داده‌های ثبت‌شده باید به شکل منظم بر اساس نوع خدمت، دستگاه مسئول، شدت اختلال، مدت زمان رسیدگی و نتیجه نهایی طبقه‌بندی شوند تا مدیران بتوانند نقاط بحرانی را شناسایی و منابع را به سمت اولویت‌های اصلی هدایت کنند. آمادگی نظام اداری برای جنگ و پسا‌جنگ، به مجموعه‌ای هماهنگ از اقدامات حقوقی، سازمانی، فناورانه، منابع انسانی و نظارتی نیاز دارد. نخستین گام، شناسایی خدمات حیاتی و تعیین حداقل سطح قابل قبول ارائه هر خدمت در شرایط اضطراری است. در مرحله بعد، دستگاه‌ها باید برای اختلال در سامانه‌ها، قطع ارتباطات، کاهش نیروی انسانی و افزایش ناگهانی تقاضا، سناریوهای عملیاتی مشخصی داشته باشند. در این چارچوب، استقرار نظام هشدار سریع اداری می‌تواند امکان تشخیص زودهنگام اختلال‌ها را فراهم کند. افزایش ناگهانی شکایت‌ها از یک خدمت، تکرار گزارش‌های مربوط به یک سامانه یا طولانی شدن زمان رسیدگی باید به‌عنوان علامت هشدار تلقی شود و واکنش متناسب دستگاه مسئول را در پی داشته باشد.

تصمیم جدید دولت درباره قیمت سوخت

دولت اختیار تام بازنگری و اصلاح قیمت و سهمیه‌بندی تمامی فرآورده‌های نفتی و گاز طبیعی در بخش‌های مختلف مصرفی را به کارگروه ویژه انرژی سپرد. هیئت وزیران به پیشنهاد مشترک سازمان برنامه و بودجه و

وزارت نفت، اختیارات کامل بازنگری در قیمت و سهمیه‌بندی فرآورده‌های نفتی و گاز طبیعی در تمامی بخش‌های مصرفی را به یک کارگروه ویژه واگذار کرد. بر اساس مصوبه ابلاغ‌شده، «کارگروه موضوع بند ۸» مجاز است با هدف مدیریت مصرف، جلوگیری از هدررفت منابع و بهینه‌سازی تخصیص انرژی، قیمت و سهمیه حامل‌ها را بازبینی کند. این کارگروه در تصمیم‌گیری‌های خود ملزم به در نظر گرفتن ملاحظات اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی شده و می‌تواند نسبت به اصلاح نرخ‌ها و سهمیه‌های بخش‌های مختلف اقدام نماید.

گزارش خبری

مردم نگران امنیت حساب‌های بانکی خود نباشند

حملات سایبری در سال جاری با توجه به شرایط جنگی کشور با شدت بیشتری دنبال می‌شود و همواره از سوی مردم نگرانی‌هایی درباره امنیت حساب‌های بانکی وجود دارد؛ با این وجود رئیس سازمان فناوری اطلاعات ایران به مردم این اطمینان خاطر را داد که اقدامات پدافندی لازم در این زمینه انجام شده است.

گزارش‌های بین المللی منتشر شده حاکی از آن است که حملات سایبری در سپتامبر ۲۰۲۶ با افزایش ۴۸ درصدی مواجه شده و به ۲۸۰۳ حمله هفتگی برای هر سازمان در سراسر جهان رسیده است. گزارش جدید Check Point همچنین از رشد فیشینگ، باج‌افزار و خطر نشت داده خبر می‌دهد.

حال کشوری مانند ایران در شرایط جنگی نیز قرار دارد و افزایش حملات سایبری در فضای جنگی امری کاملاً منطقی به نظر می‌رسد.

در این میان بحث امنیت بانک‌ها با توجه به حساسیت آن، از اهمیتی ویژه برخوردار است. رئیس سازمان فناوری اطلاعات در پاسخ به پرسشی درباره وضعیت امنیت حساب‌های بانکی کشور در شرایط خاص کنونی، به جلسات متعدد برگزارشده با مسئولان مربوط، اشاره کرد و گفت: البته مسئولیت هماهنگی امنیت بانک‌ها بر عهده مرکز افتاست، اما وزارت ارتباطات و سازمان فناوری اطلاعات نیز در این زمینه وظایفی بر عهده دارند.

صدر با تأکید بر اینکه مردم نباید نگران امنیت خدمات بانکی باشند، گفت: جلسات متعددی با بانک‌ها داشتیم. مردم نگران نباشند، چون به لحاظ سایت‌های پشتیبانی که باید دایر می‌شد و تغییراتی که در کلاسترینگ(زیرساخت‌های فنی) صورت می‌گرفت، اقدامات پدافندی لازم انجام شده است. معاون وزیر ارتباطات در ادامه با بیان اینکه همچنان به تلاش بیشتری در این زمینه نیاز است، افزود: اقدامات لازم با هماهنگی افتا، به‌عنوان دستگاه هماهنگ‌کننده، در حال انجام است و اقدامات خوبی نیز صورت گرفته است.

بنا بر این گزارش، محمد محسن صدر، رئیس سازمان فناوری اطلاعات ایران طی روزهای گذشته در نشست خبری نیز اعلام کرده بود: کشور به‌صورت روزانه با تعداد زیادی حمله سایبری مواجه است و در روزهای اخیر نیز حجم این حملات افزایش یافته است. با این حال، دستگاه‌های مسئول و متولیان امنیت سایبری توانسته‌اند با بخش قابل توجهی از این حملات مقابله کنند. وی تأکید کرده بود: مقابله با تهدیدات سایبری فرایندی مستمر است؛ زیرا هم‌زمان با ارتقای زیرساخت‌های دفاعی، روش‌ها و ابزارهای مهاجمان نیز توسعه پیدا می‌کند. بنابراین، آمادگی امنیتی دستگاه‌ها باید به‌طور مداوم ارتقا یابد.

رئیس سازمان فناوری اطلاعات ایران همچنین از نظرات جدی‌تر در مباحث امنیت سایبری خبر داده و بر این اساس اعلام کرده بود: تعداد هشدارهای امنیتی صادرشده برای دستگاه‌های اجرایی از حدود ۳۱ هزار مورد در ابتدای دولت به ۶۱ هزار مورد افزایش یافته است.

معاون وزیر ارتباطات با اطمینان‌بخشی به مردم تأکید کرد که پیش‌بینی‌های لازم در سایت‌های مختلف بانکی انجام شده است و مردم می‌توانند با خیال راحت از خدمات بانکی استفاده کنند.

است. همچنین، ۹.۴۸ درصد شکایت‌ها به رعایت نشدن زمان قانونی آغاز و پایان ارائه خدمت مربوط بوده است. این دو شاخص نشان می‌دهد که در بخشی از دستگاه‌ها، استمرار خدمت همچنان به حضور افراد معین یا رویه‌های اجرایی غیرمنعطف وابسته است. در شرایط عادی نیز چنین وضعیتی موجب اتلاف وقت و کاهش بهره‌وری می‌شود، اما در زمان جنگ، غیبت کارکنان، محدودیت رفت‌وآمد یا تغییر ناگهانی شرایط فعالیت می‌تواند به توقف برخی خدمات منجر شود. بازیوی تحقیقاتی مجلس می‌افزاید: دستگاه‌های اجرایی باید برنامه مشخصی برای مدیریت تداوم فعالیت داشته باشند؛ برنامه‌ای که در آن وظایف حیاتی، کارکنان جایگزین، اختیارات تصمیم‌گیری در شرایط اضطراری و مسیرهای ادامه خدمت از پیش تعیین شده باشد. آموزش متقابل کارکنان، مستندسازی فرایندها و امکان انجام غیرحضوری امور نیز می‌تواند وابستگی خدمات به افراد خاص را کاهش دهد.

بیشترین فشار شکایت‌ها

بر اساس گزارش این نهاد پژوهشی، خدمات مالی و بانکی با سهم ۲۱.۴۳ درصدی، خدمات رفاهی و حمایت‌های اجتماعی با ۱۷.۷۵ درصد و خدمات قضایی، ثبتی و مالکیتی با ۱۷.۴۶ درصد، سه حوزه دارای بیشترین سهم از شکایت‌های ثبت‌شده هستند و مجموع سهم این سه حوزه به ۵۶.۶۴ درصد می‌رسد. تمرکز بیش از نیمی از شکایت‌ها در این بخش‌ها نشان می‌دهد که اختلال در خدماتی که مستقیماً با دسترسی مردم به منابع مالی، حمایت‌های اجتماعی، حقوق مالکیت و امور روزمره حاکمیتی ارتباط دارند، می‌تواند فشار قابل توجهی بر شهروندان وارد کند. مرکز پژوهشهای مجلس تأکید دارد: در حوزه بانکی، دسترسی به خدمات پایه، انتقال وجوه، انجام مبادلات و دریافت وجه نقد از نیازهای ضروری خانوارها و بنگاه‌هاست. در بخش حمایت‌های اجتماعی نیز تأخیر در ارائه خدمات می‌تواند فشار مضاعفی بر گروه‌های نیازمند وارد کند. در خدمات قضایی و ثبتی هم وقفه در رسیدگی به امور مالکیت و اسناد ممکن است انجام معاملات و پیگیری حقوق شهروندان را دشوار سازد.

ابزارهای ارتباطی مرتبط با ارائه خدمات اختصاص داشته است. این سهم بالا بیانگر آن است که یکی از مهم‌ترین نقاط آسیب‌پذیری نظام اداری در شرایط جنگ و پسا‌جنگ، وابستگی فزاینده ارائه خدمات به زیرساخت‌های فناوری و ارتباطات است.

اختلال در سامانه‌های بانکی، کاهش دسترسی به خدمات غیرحضوری و کمبود وجه نقد در خودپردازها، از نمونه‌های مطرح‌شده در گزارش است. این مشکلات نشان می‌دهد نقص در یک زیرساخت فنی می‌تواند به‌سرعت به اختلال در زندگی روزمره مردم و فعالیت بنگاه‌های اقتصادی منتقل شود. برای مثال، اختلال در خدمات بانکی تنها یک مسئله درون‌سازمانی نیست؛ این اختلال می‌تواند انجام پرداخت‌ها، انتقال وجوه، تسویه معاملات و دسترسی خانوارها به منابع مالی را تحت تأثیر قرار دهد. به همین ترتیب، ناپایداری سامانه‌های اداری ممکن است دسترسی شهروندان به خدمات حمایتی، پیگیری امور ثبتی و دریافت مجوزها را با تأخیر مواجه کند.از این منظر، تاب‌آوری دیجیتال باید به یکی از محورهای اصلی برنامه آمادگی دستگاه‌های اجرایی تبدیل شود و ایجاد مراکز داده پشتیبان، پیش‌بینی سامانه‌های جایگزین، امکان بازیابی سریع اطلاعات، حفاظت در برابر حملات سایبری و انجام مانورهای دوره‌ای برای سنجش آمادگی سامانه‌ها، از جمله اقداماتی است که می‌تواند خطر توقف خدمات را کاهش دهد.

در حوزه بانکی نیز پایداری سامانه‌های پشتیبان، برنامه‌ریزی برای تأمین و توزیع وجه نقد و پیش‌بینی مسیرهای جایگزین خدمت‌رسانی، اهمیت ویژه‌ای دارد. معیار آمادگی یک دستگاه در شرایط بحرانی، صرفاً فعال بودن سامانه‌ها در وضعیت عادی نیست؛ بلکه توانایی ادامه فعالیت هنگام قطع ارتباطات، اختلال زیرساختی یا افزایش ناگهانی تقاضا نیز باید سنجیده شود.

وابستگی خدمات اداری به افراد

یافته‌های گزارش از یک ضعف سازمانی دیگر نیز حکایت دارد: وابستگی ارائه خدمات به حضور مدیر یا کارمند مشخص و پیش‌بینی نشدن نیروی جایگزین. این موضوع ۹.۶۸ درصد شکایت‌ها را تشکیل داده

طی ماه‌های گذشته توجه نهادهای مسئول را به ساماندهی این بخش جلب کرده است.

ساماندهی صندوق‌های قرض‌الحسنه سابقه‌ای طولانی‌تر دارد، اما در سال‌های اخیر با تصویب مقررات تازه وارد مرحله جدی‌تری شده است. هیئت عالی بانک مرکزی در بهمن ۱۴۰۳ دستورالعمل تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌ها را تصویب کرد و در شهریور ۱۴۰۴ نیز شیوه‌نامه تطبیق فعالیت صندوق‌های موجود به تصویب رسید. طبق این مقررات، صندوق‌هایی که پیش‌تر تأسیس و ثبت شده و دارای شناسه ملی هستند، دو سال فرصت دارند شرایط فعالیت خود را با ضوابط قانونی هماهنگ کرده و مجوز بانک مرکزی را دریافت کنند.

با وجود این فرصت قانونی، روند دریافت مجوز در بخشی از صندوق‌ها با کندی همراه بوده است. هادی خانی، رئیس مرکز

مرکز اطلاعات مالی از آغاز رصد تراکنش‌های ۱۷۲۵ صندوق قرض‌الحسنه فاقد مجوز خبر داد. این اقدام در ادامه برنامه ساماندهی صندوق‌های خارج از چارچوب نظارتی بانک مرکزی انجام شده و قرار است مجموعه‌های دارای بیشترین خطر سوءاستفاده مالی، مشمول محدودیت‌های قانونی شوند.

صندوق‌های قرض‌الحسنه سال‌هاست بخشی ازص نیازهای مالی خانوارها را از طریق جمع‌آوری منابع و پرداخت تسهیلات خرد تأمین می‌کنند، اما فعالیت برخی از این مجموعه‌ها بدون دریافت مجوز از بانک مرکزی، نگرانی‌هایی درباره نحوه گردش وجوه و احتمال سوءاستفاده مالی ایجاد کرده است. صندوق‌هایی که خارج از چارچوب نظارتی فعالیت می‌کنند، ممکن است ناخواسته با آگاهانه در معرض استفاده افراد سودجو قرار گیرند؛ موضوعی که

تراکنش‌های ۱۷۲۵ صندوق قرض‌الحسنه پرخطر تحت رصد قرار گرفت

یک صندوق در فهرست پرخطر، به‌تنهایی نشان‌دهنده وقوع جرم نیست، بلکه لزوم نظارت بیشتر بر فعالیت آن را نشان می‌دهد. مرکز اطلاعات مالی اکنون اعلام کرده که ۱۷۲۵ صندوق قرض‌الحسنه غیرمجاز به‌عنوان مجموعه‌های پرخطر به شبکه پولی و مالی کشور معرفی شده‌اند و از دوم آبان‌ماه تمامی تراکنش‌های آن‌ها تحت پایش مستمر قرار گرفته است. مرحله بعدی این برنامه نیز از هفته آینده اجرا خواهد شد. طبق اعلام این مرکز، صندوق‌هایی که بیشترین خطر سوءاستفاده مالی را دارند، مشمول محدودیت‌های قانونی می‌شوند تا برای تعیین تکلیف و دریافت مجوز از بانک مرکزی اقدام کنند. هدف آن است که ضمن پیشگیری از سوءاستفاده‌های احتمالی، فعالیت صندوق‌های قرض‌الحسنه در چارچوب مقررات ادامه یابد و نظارت بر گردش منابع مالی این مجموعه‌ها تقویت شود.

اطلاعات مالی، یازدهم مهرماه اعلام کرد که بیش از ۶ هزار صندوق قرض‌الحسنه فاقد مجوز شناسایی شده‌اند و از میان آن‌ها، بیش از ۱۷۰۰ صندوق دارای تراکنش مالی در فهرست مجموعه‌های پرخطر قرار گرفته‌اند. او همچنین از صندوق‌های فاقد مجوز خواست درخواست خود را در درگاه ملی مجوزها ثبت کرده و مدارک لازم را به بانک مرکزی ارائه دهند.

چرا صندوق‌های غیرمجاز تحت رصد قرار گرفتند؟

نگرانی اصلی نهادهای نظارتی به احتمال استفاده از حساب‌های این صندوق‌ها برای پنهان کردن منشأ وجوه، فرار مالیاتی و سایر جرایم اقتصادی مربوط می‌شود. خانی پیش‌تر هشدار داده بود که ایجاد حساب‌های متعدد در برخی صندوق‌های فاقد مجوز می‌تواند زمینه سوءاستفاده مالی را فراهم کند. البته قرار گرفتن

همه نگاه‌ها در انتظار اعلام موضع وارث

نرخ بهره چگونه بازارهای مالی را هدایت می‌کند؟

دوباره افزایش دهد و تورم را ماندگار کند.

چه زمانی نرخ بهره افزایش می‌یابد، کاهش پیدا می‌کند یا ثابت می‌ماند؟

بانک مرکزی معمولاً زمانی به افزایش نرخ بهره تمایل پیدا می‌کند که تورم برای مدتی بالاتر از هدف باقی بماند، تقاضا بیش از ظرفیت تولید اقتصاد باشد یا نشانه‌هایی از افزایش پایدار دستمزدها و قیمت‌ها مشاهده شود. همچنین، اگر شوک‌هایی مانند جهش قیمت انرژی خطر سرایت تورم به سایر بخش‌های اقتصاد را افزایش دهند، احتمال اتخاذ سیاست پولی انقباضی بیشتر می‌شود.

کاهش نرخ بهره معمولاً زمانی مطرح می‌شود که تورم به‌طور پایدار رو به کاهش باشد، رشد اقتصادی ضعیف شود یا بازار کار نشانه‌های قابل‌توجهی از افت فعالیت نشان دهد. در چنین شرایطی، بانک مرکزی ممکن است برای جلوگیری از تعمیق رکود، هزینه تأمین مالی را پایین بیاورد.

اما تثبیت نرخ بهره نیز یک تصمیم مستقل و مهم است، نه نشانه بی‌عملی بانک مرکزی. گاهی سیاست‌گذاران برای ارزیابی اثر تصمیم‌های قبلی، دریافت داده‌های تازه یا روشن‌شدن مسیر تورم و رشد، نرخ را بدون تغییر نگه می‌دارند. در شرایطی که تورم بالاست اما اقتصاد نیز در معرض رکود قرار دارد، بانک مرکزی ممکن است برای جلوگیری از تشدید هر یک از این دو مشکل، رویکرد محتاطانه‌ای در پیش بگیرد.

بانک‌های مرکزی معمولاً در جلسات برنامه‌ریزی‌شده خود درباره نرخ بهره تصمیم می‌گیرند. برای نمونه، کمیته بازار آزاد فدرال آمریکا هشت جلسه منظم در سال برگزار می‌کند. با این حال، تعداد جلسات به معنای تعداد تغییرات نرخ بهره نیست؛ ممکن است نرخ در چند جلسه متوالی ثابت بماند یا در واکنش به تحولات اقتصادی چند بار تغییر کند.

جنگ خاورمیانه چگونه معادلات نرخ بهره را تغییر داد؟

جنگ خاورمیانه در سال ۲۰۲۶ از مسیر عرضه انرژی،

امشب نگاه بازارهای مالی جهان به تصمیم فدرال رزرو دوخته شده است؛ هفتمین نشست

سیاست‌گذاری این بانک در سال ۲۰۲۶، در شرایطی برگزار می‌شود که معامله‌گران در انتظارند ببینند مقام‌های پولی آمریکا پس از افزایش نرخ بهره در نشست سپتامبر، بار دیگر سیاست انقباضی را ادامه می‌دهند یا برای ارزیابی آثار تصمیم قبلی، نرخ بهره را بدون تغییر نگه می‌دارند.

خبرگزاری رویترز، امروز گزارشی با عنوان «مقام‌های فدرال رزرو درباره اهمیت شرایط مالی هم‌نظر نیستند» منتشر کرده است. این گزارش نشان می‌دهد میان سیاست‌گذاران درباره نحوه ارزیابی شرایط مالی و تأثیر آن بر تصمیم‌های پولی اختلاف دیدگاه وجود دارد. اما سوال اصلی این است که چرا تعیین نرخ بهره انقدر مسئله مهمی است؟

نرخ بهره یکی از مهم‌ترین متغیرهای اقتصاد جهانی است؛ عددی که در ظاهر تنها هزینه دریافت وام یا بازده سپرده را نشان می‌دهد، اما در عمل بر مصرف خانوارها، سرمایه‌گذاری شرکت‌ها، قیمت مسکن، ارزش ارزها، بازار سهام، طلا و حتی هزینه تأمین مالی دولت‌ها اثر می‌گذارد. به همین دلیل، تصمیم بانک‌های مرکزی درباره افزایش، کاهش یا تثبیت نرخ بهره، از مهم‌ترین رویدادهایی است که سرمایه‌گذاران و فعالان اقتصادی در سراسر جهان دنبال می‌کنند.

در یک سال اخیر، جنگ خاورمیانه و اختلال در عرضه انرژی، معادلات سیاست پولی را تغییر داده است. افزایش قیمت نفت و گاز، نگرانی از بازگشت تورم را تشدید کرده و برخی بانک‌های مرکزی را به سمت افزایش نرخ بهره سوق داده است؛ آن هم در شرایطی که رشد هزینه‌های زندگی و کاهش قدرت خرید خانوارها، ضرورت حمایت از فعالیت اقتصادی را بیشتر کرده است.

چرا نرخ بهره، ابزار اصلی سیاست پولی است؟ هدف اصلی بسیاری از بانک‌های مرکزی، حفظ ثبات قیمت‌ها و کنترل تورم است. برخی از آنها، از جمله فدرال رزرو آمریکا، در کنار ثبات قیمت‌ها، اشتغال حداکثری را نیز در مأموریت خود دارند. نرخ بهره یکی از ابزارهای اصلی برای ایجاد تعادل میان این اهداف است.

زمانی که تورم بالا می‌رود، بانک مرکزی می‌تواند نرخ بهره را افزایش دهد. در این شرایط، دریافت وام گران‌تر می‌شود، خانوارها ممکن است خریدهای بزرگ خود را به تعویق بیندازند و شرکت‌ها در اجرای پروژه‌های جدید محتاط‌تر شوند. کاهش تقاضا در نهایت می‌تواند از قدرت افزایش قیمت‌ها بکاهد.

در جهت مقابل، هنگامی که اقتصاد با رکود یا ضعف تقاضا روبه‌روست و تورم تحت کنترل قرار دارد، کاهش نرخ بهره می‌تواند به تحریک مصرف و سرمایه‌گذاری کمک کند. هزینه کمتر وام‌گیری، تأمین مالی پروژه‌ها را آسان‌تر می‌کند و ممکن است استخدام و فعالیت اقتصادی را افزایش دهد.

البته این ابزار بدون هزینه نیست. افزایش شدید نرخ بهره می‌تواند رشد اقتصادی را کند کند، بیکاری را بالا ببرد و فشار بیشتری بر بدهکاران وارد کند. کاهش زود هنگام نرخ بهره نیز ممکن است تقاضا را

● **پیامدهای جهانی: از دلار و اوراق قرضه تا طلا**

افزایش نرخ بهره یا بالا رفتن انتظارات درباره آن، معمولاً از طریق چند مسیر به بازارهای مالی منتقل می‌شود. نخست، نرخ‌های بالاتر می‌توانند دارایی‌های دلاری را برای سرمایه‌گذاران جذاب‌تر کنند و از دلار حمایت کنند. دوم، بازده اوراق قرضه ممکن است افزایش یابد و هزینه تأمین مالی دولت‌ها و شرکت‌ها بالا برود. سوم، سهام شرکت‌هایی که بخش بزرگی از ارزش آنها به سودهای آینده وابسته است، ممکن است تحت فشار قرار گیرد؛ زیرا نرخ تنزیل بالاتر، ارزش فعلی درآمدهای آینده را کاهش می‌دهد.

طلا نیز معمولاً به نرخ بهره واقعی حساس است. وقتی بازده واقعی دارایی‌های بهره‌دار افزایش می‌یابد، هزینه فرصت نگهداری طلا بیشتر می‌شود و این موضوع می‌تواند بر قیمت آن فشار وارد کند. با این حال، در دوره‌های تنش ژئوپلیتیکی، تقاضا برای طلا به‌عنوان دارایی امن ممکن است بخشی از این فشار را جبران کند.

برای اقتصادهای نوظهور، ترکیب دلار قوی‌تر و نرخ‌های بالاتر آمریکا می‌تواند هزینه تأمین مالی خارجی را افزایش دهد و خروج سرمایه را تشدید کند. افزایش قیمت انرژی نیز برای کشورهای واردکننده نفت، فشار مضاعفی بر تراز تجاری و تورم وارد می‌کند.

● **دوراهی بانک‌های مرکزی در ادامه سال** در نهایت، جنگ خاورمیانه بانک‌های مرکزی را با یک دوراهی دشوار روبه‌رو کرده است: اگر برای مهار تورم نرخ بهره را افزایش دهند، ممکن است رشد اقتصادی را بیشتر تضعیف کنند؛ اگر برای حمایت از اقتصاد نرخ بهره را کاهش دهند، خطر ماندگاری تورم افزایش می‌یابد.

آینده ادامه خواهد یافت.

در بحبوحه این کمبود عرضه، قیمت‌ها در آمریکا حتی پس از آنکه دولت از تمام ابزارهای موجود برای بهبود وضعیت استفاده کرد، همچنان کاهش نیافته‌اند.

پاتریک دی‌هان، مدیر بخش تحلیل‌های نفتی در شرکت گس‌بادی آمریکا، معتقد است: «هفته گذشته قیمت گازوئیل در سطح ملی اندکی افزایش یافت. با توجه به اینکه در آستانه انتخابات آمریکا، میانگین قیمت بنزین احتمالاً بالای ۴ دلار و قیمت گازوئیل بالای ۶ دلار در هر گالن باقی خواهد ماند، آن بهبودی که رانندگان و سیاست‌گذاران به آن امید داشتند، محقق نشده است و این در حالی است که ایالت‌ها اقدام به کاهش مالیات سوخت کرده‌اند و دولت ترامپ نیز تقریباً از تمام اهرم‌های در دسترس خود استفاده کرده است.»

خبر

واردات سویای هند رکورد زد

سویای هند در سال تجاری ۲۰۲۵-۲۰۲۶ به رکورد یک میلیون و ۱۰۰ هزار تن رسید؛ افزایشی چشمگیر که در پی رشد قیمت‌های داخلی و افزایش خرید خارجی از سوی واحدهای فرآوری این محصول رخ داده است.

بر اساس گزارش رویترز، داده‌های انجمن فرآوری‌کنندگان سویای هند نشان می‌دهد این کشور در سال تجاری قبل تنها حدود ۲ هزار تن سویا وارد کرده بود؛ بنابراین، حجم واردات در سال جاری جهشی قابل‌توجه داشته است. هند تنها واردات سویای غیرتراریخته را مجاز می‌داند؛ موضوعی که دامنه تأمین‌کنندگان این محصول را به تعدادی از کشورهای آفریقایی از جمله بنین، نیجر، توگو و نیجریه محدود می‌کند. این نوع سویا در مقایسه با محصولات تراریخته با قیمت بالاتری معامله می‌شود.

برآورد فعالان تجاری نشان می‌دهد نیجر با صادرات بیش از ۴۳۰ هزار تن سویا در سال تجاری منتهی به ۳۰ سپتامبر، به بزرگ‌ترین تأمین‌کننده این محصول برای هند تبدیل شده است.

افزایش واردات همچنین توجه گمرک هند را به منشأ محموله‌های اعلام‌شده از نیجر جلب کرده است. مقام‌های گمرکی درباره احتمال واردات محموله‌هایی با منشأ واقعی نیجریه و اعلام نادرست کشور مبدأ برای فرار از پرداخت تعرفه تحقیق می‌کنند؛ موضوعی که رویترز پیش‌تر نیز به آن پرداخته بود.

در همین حال، صادرات کنجاله سویا از هند در سال تجاری ۲۰۲۵-۲۰۲۶ به حدود یک میلیون تن رسید که نسبت به سال قبل تقریباً نصف شده است.

گسترش سلطه چین بر بازار جهانی آلومینیوم

تولیدکنندگان آلومینیوم چین در حال گسترش فعالیت‌های خود در کشورهای دیگر هستند؛ روندی که با محدودیت افزایش ظرفیت تولید داخلی چین همراه شده و می‌تواند توازن عرضه و تقاضا در بازار جهانی این فلز را تغییر دهد.

بررسی رویترز از اطلاعات شرکت‌ها و اسناد دولتی نشان می‌دهد سرمایه‌گذاران چینی دست‌کم ۱۵ میلیون تن ظرفیت سالانه جدید برای تولید آلومینیوم اولیه را در کشورهای جنوب شرق آسیا، خاورمیانه، آسیای مرکزی و آفریقا برنامه‌ریزی کرده‌اند یا خبر داده‌اند. از این میزان، حدود ۲ میلیون و ۸۵۰ هزار تن ظرفیت سالانه در حال ساخت یا راه‌اندازی است.

بر اساس پیش‌بینی مورگان استنلی که در گزارش رویترز نقل شده است، توسعه ظرفیت‌های جدید ذوب آلومینیوم و احیای تولید در خاورمیانه می‌تواند بازار جهانی این فلز را از کسری عرضه یک میلیون و ۱۰۰ هزار تنی در سال ۲۰۲۶ به مازاد عرضه ۸۳۰ هزار تنی در سال ۲۰۲۷ و یک میلیون و ۸۰۰ هزار تنی در سال ۲۰۲۸ سوق دهد.

چین به دلیل سیاستی که از سال ۲۰۱۷ برای محدود کردن ظرفیت مازاد و آلودگی زیست‌محیطی اجرا شده، با سقف ظرفیت ذوب سالانه ۴۵ میلیون تن روبه‌رو است. در نتیجه، برخی تولیدکنندگان برای ادامه توسعه فعالیت‌های خود به بازارهای خارجی روی آورده‌اند.

اندونزی یکی از مهم‌ترین مقصدهای این سرمایه‌گذاری‌هاست. برآورد مورگان استنلی نشان می‌دهد این کشور در سال ۲۰۲۶ حدود ۸۶۶ هزار تن و در سال ۲۰۲۷ بین یک میلیون و ۲۰۰ هزار تا یک میلیون و ۳۰۰ هزار تن ظرفیت سالانه جدید ذوب آلومینیوم اضافه خواهد کرد. سرمایه‌گذاری‌های برنامه‌ریزی‌شده در عربستان سعودی و قزاقستان نیز می‌تواند حدود چهار میلیون تن ظرفیت سالانه به تولید این فلز اضافه کند. در عربستان، پروژه‌ای با ظرفیت سالانه ۵۰۰ هزار تن در شهر ینبع در حال ساخت است و تولید آن برای سال ۲۰۲۷ هدف‌گذاری شده است.

افت قیمت جهانی طلا و نقره

آخرین نرخ فلزات گران‌بها در معاملات امروز (چهارشنبه ۲۸ اکتبر) اعلام شد که طی آن، قیمت طلا با واحد ارزی دلار ایالات متحده آمریکا برای هر اونس معادل ۴,۰۳۹.۶۱ دلار ثبت شد که این رقم نشان‌دهنده کاهش ۲۱.۸۰ دلاری و افت ۰.۵۴ درصدی است. همچنین بر اساس نمودار و داده‌های معاملاتی مربوط به یک روز گذشته، قیمت نقره با واحد ارزی دلار ایالات متحده آمریکا برای هر اونس در سطح ۵۲.۹۴ دلار قرار گرفت که این فلز نیز با کاهش ۰.۵۲ دلاری و افت ۰.۹۵ درصدی همراه شد.

قیمت نفت برنت هم روز گذشته در محدود ۱۱۵ تا ۱۱۶ دلار در هر بشکه معامله شد.